

Рецензія
доктора економічних наук, професора
Двуліт Зоряни Петрівни
на дисертаційну роботу Стасюк Катерини Зіновіївни
«Маркетингове управління логістичним потенціалом підприємств
залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 075 – Маркетинг (галузь знань 07 – Управління та
адміністрування)

Актуальність теми. Євроінтеграція України передбачає інтеграцію у єдиний європейський транспортний простір. Ринок залізничних перевезень є найважливішою складовою транспортної системи та економіки України. Інтеграція передбачає перехід на спільні принципи функціонування ринку залізничних перевезень, включаючи наявність незалежних: перевізників, які будуть вільно конкурувати на ринку; оператора залізничної інфраструктури, який відповідатиме за її якість та пропускну спроможність; регулятора залізничного транспорту, який затверджуватиме тариф доступу до інфраструктури, забезпечуватиме рівний доступ до неї всіх операторів залізничного транспорту; органу безпеки на залізничному транспорті, який визначатиме вимоги до перевізників, перевірятиме їхню відповідність та видаватиме ліцензії на здійснення перевезень. Досвід країн ЄС доводить, що цей процес може бути тривалим та бути досить політизованим.

Ринок залізничних перевезень України має ряд конкурентних переваг: вигідне геополітичне положення на перехресті торговельних шляхів, залученість у світовий транспортний простір, розгалужена мережа залізничних шляхів, високий попит на послуги, участь у міжнародних логістичних ланцюгах постачання, лідерство на транспортно-логістичному ринку України. Зважаючи на ці фактори, важливим аспектом у часі інтеграції України у єдиний із ЄС транспортний простір є утримання цих конкурентних переваг, шляхом ефективного маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку.

Саме на це скерована дисертаційна робота Стасюк К. З., яка присвячена дослідженню маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку. Вирішені автором у дисертації завдання дозволяють виявити та

визначити основні елементи наукового вкладу в розвиток теорії та практики маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку. Виходячи з вищесказаного вважаю тему роботи актуальною і перспективною для розвитку цього напрямку досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась відповідно до планів науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України: «Сучасні підходи маркетингового забезпечення розвитку соціальних та економічних систем» (номер державної реєстрації: 0118U007357), де дисертантом досліджена прикладна концепція маркетингу в сфері залізничного транспорту, яка, на відміну від існуючих, розглядається в контексті лібералізації ринку та набув подальшого розвитку аналітичний інструментарій оцінки маркетингового середовища, який на відміну від існуючих, базується на холістичному підході, що дозволяє розглядати проблему лібералізації одночасно на макро та мікрорівні (акт про впровадження від 23.02.2022 р.); «Інноваційна логістика в розвитку економічних систем різних інтеграційних рівнів» (номер державної реєстрації: 0118U100596), де дисертантом розроблено положення оцінки логістичного потенціалу підприємства, який може бути використаний як основа для оцінки конкурентоспроможності та формування рейтингу логістичних операторів (акт про впровадження від 23.02.2022 р.).

Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків сформульованих у дисертації. Сформульовані Стасюк К. З. основні наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими. У дисертації чітко визначено мету та основні завдання, які є професійно аргументованими та підтверджують достатній рівень підготовки дисертантки. Кількість та якість літературних джерел підтверджує важливість обраної тематики. Виконана робота свідчить про глибоку оцінку авторкою наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, в яких викладено теоретичні основи маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту в умовах лібералізації ринку. Здобувачка у роботі використала велику кількість методів дослідження, серед яких можна виділити аналіз та синтез, контент-аналіз, економіко-математичні методи та моделі, статистичний, матричний, індексний, експертних оцінок тощо. Відповідно, рівень виконання

поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності оцінюю, як високий.

Достовірність наукових положень підтверджується значною кількістю опублікованих статей у наукових фахових виданнях України, розділом у монографії, наукових періодичних виданнях інших держав, у наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз. Матеріали дисертації доповідалися, одержали позитивну оцінку та схвалені на 14 міжнародних науково-практичних конференціях.

У сукупності це дає змогу стверджувати, що одержані результати, основні наукові положення та висновки досліджень, проведених Стасюк К. З., є достовірними.

Наукова новизна дисертаційної роботи.

Вперше розроблено теоретико-методичні положення оцінювання логістичного потенціалу підприємства (ідентифіковано показники, які визначають логістичний потенціал підприємства, описано сутнісну характеристику системи складових, систему складових компонентів, виведено формулу розрахунку інтегрованого індексу логістичного потенціалу підприємства, апробовано запропоноване положення оцінювання логістичного потенціалу підприємства).

Удосконалено: систему принципів функціонування ринку залізничних перевезень; методичний підхід до оцінки оптимальної залізничної мережі; уточнено термін «логістичний потенціал».

Набули подальшого розвитку: концептуальні положення стейкхолдер-маркетингу (ідентифіковано усіх стейкхолдерів ринку залізничних вантажних перевезень України та окреслено їх інтереси; розроблено мапу позиціонування стейкхолдерів у матриці «ступінь зацікавленості - вагомість впливу»; розроблено рекомендації у вигляді стратегічної карти дій стейкхолдерів); рекомендації щодо імплементації програми лібералізації ринку залізничних вантажних перевезень (ідентифіковані структурні та стратегічні бар'єри входу); аналітичний інструментарій оцінки маркетингового середовища (визначено ймовірні формати розвитку галузі); систематизація наукових підходів до вивчення лібералізації ринку залізничних перевезень (виокремлено моделі, особливості організації ринку, необхідні законодавчі ініціативи, фокус дослідження згідно особливостей тої чи іншої країни й обґрунтувати напрями розвитку в площині маркетингу і логістики та прикладна концепція маркетингу в

сфері залізничного транспорту, яка розглядається в контексті лібералізації ринку).

Практичне значення отриманих результатів. Вирішені автором у дисертації завдання дозволяють виявити та визначити основні елементи наукового вкладу в розвиток теорії та практики маркетингового управління логістичним потенціалом підприємств залізничного транспорту.

Результати досліджень використано в управлінні маркетинговою діяльністю служби комерційної роботи і маркетингу Регіональної філії «Львівська залізниця» Акціонерного товариства «Українська залізниця» (довідка про впровадження №21-102021 від 18.12.2021р.), виробничого структурного підрозділу «Львівська механізована дистанція навантажувально-розвантажувальних робіт» Регіональної філії «Львівська залізниця» Акціонерного товариства «Українська залізниця» (довідка про впровадження №11-01122021 від 01.12.2021р.), ТзОВ «ТРАНС ВАНТАЖ СЕРВІС» (довідка про впровадження №2002 від 28.12.2021р.), ТОВ «Спецтранс Груп» (довідка про впровадження №198 від 12.12.2021р.).

У навчальному процесі під час викладання дисциплін «Логістичний менеджмент» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»), «Міжнародна логістика» для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Логістика» Національного університету «Львівська політехніка» (довідка про впровадження результатів дисертаційної роботи у навчальному процесі № 67-01-456 від 05.04.2022 р.). При написанні рекомендацій Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Логістичне управління та безпека руху на транспорті», що була проведена Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля 16-17 листопада 2018 р. та 14–16 листопада 2019 р. (акти про впровадження результатів науково-дослідної роботи № 1388/35.01 від 16.11.2018 р. та № 1290/14.03 від 12.11.2019 р.)

Повнота викладу основних наукових положень, висновків в опублікованих працях. Дисертантка є автором або співавтором 24-ох наукових праць, зокрема: 1 розділ монографії, 3-и публікації у наукових періодичних виданнях інших держав, 4 публікації у наукових фахових виданнях України, 2 публікації у наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз, 14 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Загальний обсяг робіт 5,59 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,89 друк. арк. Наукові положення,

висновки, які сформульовані в дисертації достатньо повно відображені в опублікованих роботах.

Матеріали дисертаційної роботи Стасюк К. З. пройшли апробацію на 14-ти міжнародних наукових конференціях в Україні та за кордоном, а також на наукових семінарах кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка».

Структура дисертації. Дисертація побудована у традиційному стилі, включає: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 294 сторінки. Основний текст роботи викладений на 195-и сторінках. Робота містить 32 таблиці, 36 рисунків, 11 формул, 6 додатків, список використаних джерел із 241 найменувань.

Окремі дискусійні питання і зауваження. Незважаючи на високу теоретичну та практичну цінність, наукову новизну та, в цілому, позитивне враження від викладеного матеріалу у рецензованому дисертаційному дослідженні, слід зазначити, що робота не позбавлена певних дискусійних питань:

1. У вступі (с. 20) «Згідно останнього показника Індексу логістичної ефективності (LPI) інфраструктурна компонента становить 2,22» слід уточнити який саме це останній рік.

2. Варто було обґрунтувати доцільність наведення даних рівня індексу Герфендаля-Гіршмана (табл. 1.4 на с. 66), і як ці дані були використані в цілях дисертаційного дослідження.

3. На підставі рис. 2.2 та рис. 2.3 зроблено висновок (с. 81-82), що розвиток економіки та залізниці є циклічним. Наведена на рисунках динаміка ВВП України та вантажообігу АТ «Укрзалізниця» й динаміка темпів росту ВВП України та вантажообігу АТ «Укрзалізниця» характеризується не циклічністю, а флуктаціями.

4. Необхідно було обґрунтувати вибір показника експлуатаційного вантажообігу (с. 83, табл. 2.1) для цілей прогнозування обсягів вантажообігу залізничного транспорту.

5. Не обґрунтовано чому до складу екологічно-безпекового компоненту ієрархічної моделі оцінки логістичного потенціалу на с. 172 (рис. 3.6) віднесено лише викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення та безпека на транспорті (транспортні події) без врахування інших складових, зокрема, споживання води, скиди зворотних вод, утворення відходів, вилучення

